

SAKSUTSKRIFT

Arkivsak 200302275
Arkivnr.
Saksbehandler Alf Fredriksen

Saksgang	Møtedato	Sak nr.
Hovedutvalg for kultur og oppvekst	02.03.04	12/04
Teknisk hovedutvalg	02.03.04	5/04
Formannskapet	04.03.04	28/04
Bystyret	11.03.04	16/04

Høring - forslag om endring av lov om stadnamn.

Saken er fremmet etter prinsippet om fullført saksbehandling.
Følgende har vært medsaksbehandlere: Karianne Darum, kultur og oppvekst.

Vedlegg: (Ikke trykket).

Høring - endringsforslag fra Det Kongelige Kultur- og Kirke departementet.

Sammendrag:

Forslag om endring av lov om stadnamn av 18. mai 1990. Loven ble iverksatt 1. juli 1991. Saksgangen i stedsnavnsakene er svært tids- og ressurskrevende. Endringen som er skissert i forslaget tar sikte på å forenkle saksgangen. Forslaget er ment å fjerne/myke opp bestemmelser som har vist seg å medføre uforholdsmessig mye arbeid, samt ført til lokal strid og klagesaker.

I loven § 1 er formålet angitt. ” *Formålet med denne lova er å ta vare på stadnamn som kulturminne og medverke til at namna skal utgjere eit einskapleg namneverk.* ” I forslaget er flere begreper definert. Det skilles bl. a. mellom nedarvet stedsnavn og lokal uttaleform. Det er tatt inn bestemmelser om navnevern f. eks. om bruk av beskyttet slektsnavn. Skrivemåten i primærfunksjonen skal være retningsgivende for skrivemåten i de andre funksjonene. Ved navnsettingen skal det legges større vekt på eierens synspunkter. Det vil dessuten bli mulig å gjenoppta en sak dersom det er kommet inn nye opplysninger. Klager må nå begrunnes. Det er god grunn til å anta at disse endringene vil føre til færre klagesaker. Det vil være en betydelig besparelse. Sentralt stedsnavnregister er lagt til Statens kartverk. Det foreslås at kartverket kan kreve gebyr for uttak av opplysninger.

Det anbefales at Sarpsborg kommune slutter seg til departementets endringsforslag. Det bør ikke kreves gebyr for bruk av stedsnavnregisteret til offentlige forvaltningsoppgaver.

Utredning:

Formålsparagrafens intensjon vil hjelpe brukerne til å forstå hensikten med reglene og dermed hva det skal legges vekt på i saksbehandlingen. Det er enighet om at *stedsnavn er et kulturminne* som bl. a. formidler et bilde av eldre generasjoners erfaringer. De viser samspillet mellom menneske og natur. Stedsnavn tilhører språkarven og er en verdifull lokalhistorisk kilde. De vil også utgjøre en trivselsfaktor i lokalmiljøet. Stedsnavnene er også adresser. Personnavn skiller personer, mens stedsnavn identifiserer bestemte steder. Bevaring av stedsnavn som kulturminne samsvarer godt med bystyrets retningslinjer (1992 og 1996) for navnsetting. ” *Lokal navnetradisjon. Her må det legges vekt på hensynet til historie, kulturminnevern og språkbruk (uttale).* ” Stedsnavn er definert i § 2 som navn på geografiske lokaliteter.

Etter någjeldende lov skal en legge vekt på den *nedarvede uttalen*. Det er ofte denne bestemmelsen som har ført til unødig strid. I endringsforslaget er det slått fast at en skal ta utgangspunkt i den *lokale uttaleformen*. Som det fremgår ovenfor, er også dette i samsvar med bystyrets retningslinjer.

Endringsforslaget inneholder også bestemmelser om navnevern. Som hovedregel betyr dette at en ikke kan ta i bruk navn som ikke hører hjemme på stedet. Særskilte navn og beskytta slektsnavn kan en heller ikke ta i bruk. Dessuten kan en ikke uten videre bytte ut et nedarvet stedsnavn.

En kan ikke se at saksgangen etter de nye reglene vil inneholde færre ledd. Det virker imidlertid som om selve behandlingen er forenklet.

Skrivemåten i *primærfunksjonen* skal være avgjørende for skrivemåten i andre funksjoner. Med primærfunksjonen menes den lokaliteten som navnet først ble brukt om, f. eks. en gård eller et fjell. Navnekonsulenttjenesten skal samordne vedtaksprosedyren slik at skrivemåten for primærfunksjonen blir vedtatt først. Statens kartverk blir vedtaksorgan for navn i statlig sammenheng, også for gårdsnavn og for bruksnavn som språklig og geografisk faller sammen med nedarvede stedsnavn. Når skrivemåten av et gårdsnavn (primærfunksjonen) er fastsatt, burde det være problemfritt å anvende navnet som førsteledd i et nytt adressenavn (gatenavn).

Vedtaksorganet sender forslaget om skrivemåte til kommunen. Kommunen har selvsagt uttalerett for alle navn i kommunen. Den skal dessuten sørge for at alle som har uttalerett i kommunen blir varslet. Det skal sendes melding direkte til eier. Det kan her føyes til at det skal legges avgjørende vekt på eierens synspunkter. En bør derfor ikke endre en innarbeidet skrifttradisjon mot eierens ønske. Kommunen sender alle uttalelser til navnekonsulentene.

Her er det for øvrig foreslått at bestemmelsen om bestemt/ubestemt form fra "Føresegner om skrivemåten av stadnamn fra 1957" tas inn igjen. Bestemmelsen om varsling er også i samsvar med *bystyrets retningslinjer*. Ved behandlingen av reglementet (1992) vedtok bystyret at *innbyggerne som bor i gater som omfattes av stedsnavnfastsettelse skulle gis uttalerett*. Bestemmelsen anvendes og det er tydelig at innbyggerne engasjerer seg. En får mange gode innspill til nye gatenavn. Dette gir mulighet til reell innflytelse på valg av navn og skrivemåte. Innbyggerne vil dermed kunne føle tilknytning til og lettere identifisere seg med det endelige resultatet. Dette er imidlertid en meget ressurskrevende bestemmelse.

Såkalte *samlevedtak* er også ment å kunne forenkle saksbehandlingen. I slike vedtak kan en i kommunen avgjøre om en skal skrive f. eks. vei/veg, tjern/tjenn, vold/voll.

Kommunen fastsetter som i dag adressenavn. Dersom skrivemåten i primærfunksjonen er fastsatt og det dessuten er fattet samlevedtak f. eks. om skriftformen vei, kan den kommunale navnsettingen bli mindre ressurskrevende.

Normalt fastsetter eieren navnet på eget bruk. Forutsetningen er at navnet ikke faller sammen med et nedarvet stedsnavn.

Det er foreslått å gi loven en ny bestemmelse om *gjenopptaking*. Denne kan benyttes dersom det kommer frem nye opplysninger. Det vil fortsatt være anledning til å klage på vedtak om skriftform. Klage skal behandles av ei klagenemd som oppnevnes av Kongen. Nemnda består normalt av en politiker, en jurist med kompetanse som høyesterettsdommer og en språkforsker. Den holder med andre ord høyt faglig nivå. Det er gitt uttrykk for at dagens regler også fører til mange klagesaker. I Sarpsborg er det imidlertid svært få klager på kommunens valg av skriftform. I løpet av 10 år har en kun mottatt 2-3 klager. To av dem dreier seg bl. a. om skrivemåten av *voll/vold*. Det antas at innbyggernes mulighet til å øve innflytelse er en medvirkende årsak til de få klagen i Sarpsborg.

Arbeidet med klagesakene tar ofte lang tid. Det bør være unødvendig med samme saksbehandlingsrutiner for klagen. En eventuell klage bør kunne gå direkte til nemndbehandling. Klage på andre kommunale vedtak blir normalt avgjort av fylkesmannen. Det bør vurderes om ikke også denne type saker kan

desentraliseres. Det er mulig at en slik desentralisering vil gjøre det vanskelig å skape et enhetlig navneverk i landet.

I endringsforslaget er det tatt inn bestemmelser om at klager skal *grunngis*. Det vil sannsynligvis hindre ”unødige” klager. Muligheten til gjenopptakelse og ikke minst bestemmelsen om grunngiving av klage, antas å redusere antall klagesaker.

Striden som oppstår i forbindelse med fastsettelse av skrivemåten for nedarvede stedsnavn, vil sannsynligvis ikke opphøre med de nye reglene. Det er grunn til å anta at det fortsatt vil være ulike oppfatninger om hva som er lokal uttaleform. De fleste kulturnasjoner har regler for hvordan skrivemåten av stedsnavn skal fastsettes. Den nye bestemmelsen om bevaring av stedsnavn som kulturminne, er praktisert i Sarpsborg siden 1992.

Miljømessige konsekvenser:

Hensikten er å ivareta eksisterende navnetradisjoner. Nedarvede stedsnavn kan stå som symbol for slektstradisjonen. Denne tradisjonsfølelsen må det legges vekt på. Stedsnavn har kulturell og historisk verdi. Riktig navn på riktig plass gir stedet identitet. Stedsnavnet må imidlertid gis en hensiktsmessig skrivemåte som kan benyttes på kart, skilt og i registre. Skriftformen vil også inneholde et identitets-skapende element. Selv om den ikke vil være det viktigste, må også den oppfattes som ”riktig” for brukerne. Dette vil gi trivsel og tilhørighet, som selvsagt er en viktig miljøfaktor.

Økonomiske konsekvenser:

Stedsnavn skal registreres i Sentralt stedsnavnregister. Fra registeret vil en kunne hente ut stedsnavn med vedtatt skrivemåte. I endringsforslaget er det åpnet adgang til å innføre betaling for uttak fra registeret. Papirkopier inntil 50 navn ser i første omgang ut til å være gratis. Det antas at det heller ikke skal betales for kostnader til utskrifter som skal brukes til forvaltningsoppgaver pålagt etter lov om stedsnavn. For on-line tilknytning foreslås det derimot betaling for etableringskostnad og en årlig abonnementsavgift. En er imidlertid av den oppfatning at all bruk av offentlige registre skal være gebyrfrie.

Rådmannens innstilling:

Sarpsborg kommune slutter seg til forslag om endring av lov om stadnamn med følgende unntak. Alle uttak av opplysninger fra Sentralt stedsnavnregister til offentlige forvaltningsoppgaver etter stedsnavn-loven bør være gebyrfrie.

Behandling i Hovedutvalg for kultur og oppvekst 02.03.04

Votering:

Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Hovedutvalg for kultur og oppveksts vedtak:

Sarpsborg kommune slutter seg til forslag om endring av lov om stadnamn med følgende unntak: Alle uttak av opplysninger fra Sentralt stedsnavnregister til offentlige forvaltningsoppgaver etter stedsnavn-loven bør være gebyrfrie.

Behandling i Teknisk hovedutvalg 02.03.04

Votering:

Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Teknisk hovedutvalgs vedtak:

Sarpsborg kommune slutter seg til forslag om endring av lov om stadnamn med følgende unntak. Alle uttak av opplysninger fra Sentralt stedsnavnregister til offentlige forvaltningsoppgaver etter stedsnavn-loven bør være gebyrfrie.

Behandling i formannskapet 04.03.04

Votering:

Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Formannskapets innstilling:

Sarpsborg kommune slutter seg til forslag om endring av lov om stadnamn med følgende unntak. Alle uttak av opplysninger fra Sentralt stedsnavnregister til offentlige forvaltningsoppgaver etter stedsnavnloven bør være gebyrfrie.

Behandling i bystyret 11.03.04

Representanten Per Olaf Toftner fremmet på vegne av Høyre følgende tilleggsforslag:

Sarpsborg kommune må ta de nødvendige skritt for å sikre at stedsnavnet Soli skrives med en L , SOLI, og sørge for at dette benyttes på kart, skilt og i registre.

Votering:

Formannskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Tilleggsforslaget fra Høyre ble enstemmig vedtatt.

Bystyrets vedtak:

1. Sarpsborg kommune slutter seg til forslag om endring av lov om stadnamn med følgende unntak: Alle uttak av opplysninger fra Sentralt stedsnavnregister til offentlige forvaltningsoppgaver etter stedsnavnloven bør være gebyrfrie.
2. Sarpsborg kommune må ta de nødvendige skritt for å sikre at stedsnavnet Soli skrives med en L , SOLI, og sørge for at dette benyttes på kart, skilt og i registre.

Rett utskrift:

Dato: 17.03.2004

Oddlaug Fredriksen
Formannskapssekretær

Saken sendes saksbehandler for ekspedering / oppfølging.